

RELACIONS SOCIALS ENTRE ELS APOTECARIS, CIRURGIANS I DOCTORS EN MEDICINA A LA VILA D'OTLOT DURANT EL TRANCURS DEL SEGLE XVII

Manuel CAHISA i MUR
Carles HERVAS i PUYAL

Basant-nos en els Llibres Sacramentals de Baptismes i Matrimonis de l'Arxiu Parroquial de l'Església de Sant Esteve de la vila d'Olot, hem trobat, durant la centúria estudiada (1600-1699), 38 apotecaris, 61 cirurgians i 28 doctors en medicina que representa un 78% del total de persones trobades que es dedicaven a oficis relacionats amb la sanitat.

APOTECARI: Persona que antigament preparava i venia medicaments . A l'edat mitjana, juntament amb l'especier, venia xarops, unguents, cataplasmes, herbes; i podien també elaborar (igual que els candelers de cera), ciris, torxes, ex-vots....

A Catalunya el nom d'apotecari apareix en el s. XIII. El 1433 fou prohibida la venda de productes sense la recepta del metge o que no fos escrita al seu dictat. Per tenir botiga a la ciutat hom exigí de passar el corresponent examen i deu anys de pràctica, reduïts més tard a vuit (1455) i a cinc (1497). Els conversos no eren admesos a l'examen. Els apotecaris pertanyien a l'estament dels artistes i com a tals podien ésser escollits membres de les corporacions municipals.

El total dels fills dels apotecaris és de vuitanta-quatre dels quals quaranta-u són nens (48,81%) i quaranta-tres nenes (51,19%).

CIRURGIA: Persona que es dedica a la cirurgia. En els Països Catalans, els cirurgians formaven part de l'estament dels artistes i constituïen confraria amb els barbers o cirurgians menors.

BARBER: Persona que talla o arregla els cabells i afaita la barba. Antigament els barbers exercien també la cirurgia menor, com ara sagnies, aplicació de sangoneres, extracció de dents...

El total de fills de cirurgians durant aquests 100 anys és de vuitanta amb el 42,5% de nens (34) i 57,5% de nenes (46).

METGE: Persona que té l'autorització acadèmica i legal per exercir la medicina. També se l'esmenta com a Doctor en Medicina. A partir de l'Edat Mitjana varen relacionar-se amb les classes privilegiades i el títol de doctor es reservava pels que feien medicina, dret i teologia.

Podem veure que els doctors en medicina (fins l'any 1680 no hem vist el nom de metge), pertanyien a una classe mitjana-alta.

També veiem que hi havia molta més relació amb els apotecaris que amb els cirurgians. D'antuï els cirurgians eren considerats com una classe inferior per sota dels metges. A més el doctor en medicina estava molt ben considerat socialment. Més tard veurem com aquests es relacionaven amb gent benestant: per exemple trobem un general d'artilleria com a padrí d'un fill d'un Dr. en medicina.

Són quaranta-set (47) el total de fills dels doctors en medicina al llarg de la centúria, dels quals 27 són nens (57,4%) i 20 nenes (42,5%). Gràfic 2.

Veurem les ocasions (nombre de vegades que consten en les partides) on es demostren les relacions entre els professionals abans esmentats, trobades en les partides de batejos i matrimonis. Alguns seran padrins de bateig o matrimoni, altres seran el pare del nuvi o de la núvia:

	Apot.	Cirur.	Dr.
Apot.	26	20	18
Cirur.	20	50	7
Dr.	18	7	15

Veiem com els apotecaris i els doctors en medicina (que són els que fan les receptes) tenen més relació entre ells que amb els cirurgians. La relació entre els apotecaris i els cirurgians no era dolenta, així com sembla que hi havia una bona relació amb els apotecaris no sembla el mateix amb els Drs. en Medicina. Per exemple en el cas dels matrimonis solament hi ha un Dr. en Medicina com a padrí, d'un cirurgià.

Hem vist com augmentava el nombre de personal sanitari a mida que el segle arribava a la fi. Difícilment podríem esbrinar el nombre de sanitaris que eren contemporanis, ja que no disposem de totes les dades sobre els professionals (època en la que comencen a treballar, la de la seva mort,

etc...)). Però sí podem afirmar el nombre de sanitaris més alt trobat en els Llibres Sacramentals, repartits per anys. Aquests han estat:

6 cirurgians l'any	1699
6 apotecaris l'any	1691
4 doctors en medicina l'any	1699

Entre els apotecaris hem trobat la continuació de la nisaga dels Bolós, que s'inicia cap els voltants del segle XV i continua fins els nostres dies. Veiem en un cas que es casa amb una filla d'un doctor en medicina, un altre amb una filla d'un cirurgià i un altre on és padrí del casament un doctor en medicina.

Dintre dels cirurgians són els Duran el nombre més important que hem trobat, un total de deu, alguns els hem pogut relacionar entre sí; d'altres creiem que poden pertànyer a la mateixa nisaga. En els doctors en medicina seran els Andreu i els Marcillo les nisagues més trobades.

Bibliografia:

- Llibre 4 de Baptismes : 1600-1627.
- Llibre 5 de Baptismes : 1628-1646
- Llibre 6 de Baptismes : 1647-1665. La darrera partida és, però, de 1675.
- Llibre 7 de Baptismes : 1665-1679.
- Llibre 8 de Baptismes : 1679-1693.
- Llibre 9 de Baptismes : 1693-1701.
- Llibre 1 de Matrimonis: 1607-1630.
- Llibre 2 de Matrimonis: 1620-1642.
- Llibre 3 de Matrimonis: 1631-1646.
- Llibre 4 de Matrimonis: 1641-1679.
- Llibre 5 de Matrimonis: 1677-1717.

- ALBERCH, Ramón; CASTELLS, Narcís; FREIXAS, Pere; GUILLBRE, Christian; MIRO, Joan; VILA, Pep. Gremis Oficis a Girona (Treball i societat a l'època pre-industrial). Girona, Ajuntament, 1984.
- ALBERCH i FUIGUERAS, Ramon; CASTELLS i CALZADA, Narcís. La població de Girona. (Segles XIV-XX). Girona. I.E.G. 1985.
- ALBERCH i FUGUERAS, Ramon; NADAL i FARRERAS, Joaquim. Bibliografia històrica de les comarques gironines. 1. Ciutat de Girona. Girona. I.E.G. 1982.
- CARDOSO, Ciro F.S. ; PEREZ BRIGNOLI, H. Los métodos de la historia. Barcelona Edit. Crítica. 6 edic. 1986.
- GRABOLOSE, Ramon. Olot, els homes i la ciutat. Barcelona, Ed. Selecta. 1969.
- GARGANTA I FABREGA, Miquel. Francisco Bolós y la cultura de su tiempo. Tesis de doctorado en farmacia en la universidad central 1934. Barcelona, Libreria Verdaguer 1936.